

Hybride trusler – hva er trusselnivået?

Erfaringer og lærdom fra den endrede sikkerhetssituasjonen i Europa.

Hva skal vannbransjen konkret forberede seg på?

Foredrag Vannberedskapskonferansen 9.-10. mai 2023

Generalmajor (P) Tom Henry Knutsen

Hybride trusler/hybridkrig

- “....en form for krigføring der ulike virkemidler kombineres, både regulær militærmakt og mer irregulære metoder og virkemidler”.

“Lavintensitets hybridangrep på Norge i en fremtidig konflikt”, FFI rapport 18/00080)

Sammensatte trusler

“....situasjoner der en aktør bruker ulike virkemidler i kombinasjon for å påvirke oss.”

Meld. St. 5 (2020 – 2021) “Samfunnssikkerhet i en usikker verden”

“Gerasimov-doktrinen”

- Valerij Gerasimov, russisk generalstabssjef- artikkel i det rusiske tidsskriftet “The Military-Industrial Courier” i 2013
- Speiler det han mener har vært amerikansk “Grand Strategy” i mange år der militære virkemidler brukes i kombinasjon med politiske, økonomiske, humanitære og andre ikke-militære virkemidler.

2014-Russland annekterer Krim

- “De små grønne menn”

Globale sikkerhetsutfordringer i en multipolar verden

1: Nordområdene

2: **Ukraina-Russland**

3: **Kina-USA**, Taiwan, kinesiske territorielle krav, Silkevei-prosjektet, Nord-Korea

4: Midt-Østen (Iran, Syria, Israel, Palestina)

5: Afrika (Sahel)

6: India-Pakistan (Kashmir)

7: USA (Stormingen av Kongressen, polarisering, borgerkrig?)

Nordområdene – norske interesser

Norske olje- og gassinstallasjoner-
kritisk infrastruktur

Økt betydning for leveranser til
Europa

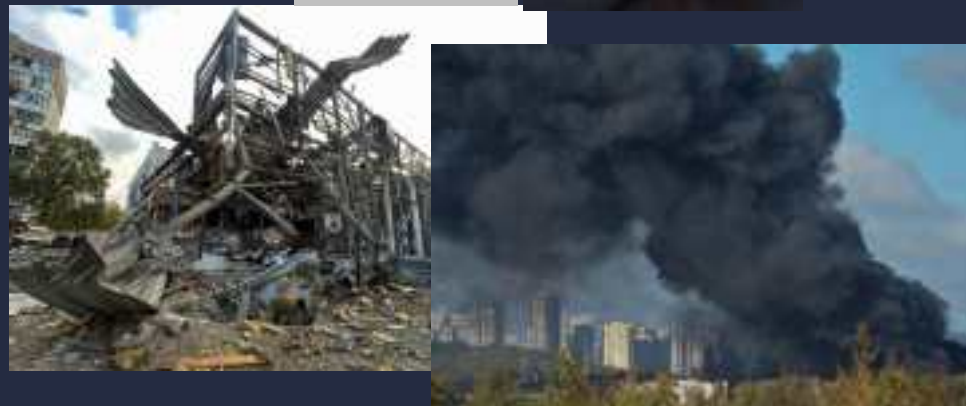
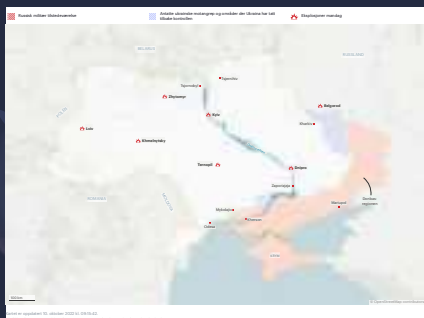
Future Maritime Arctic Shipping Routes

Arctic Sea Ice Extent 2005 Record Minimum

Krigen i Ukraina- et vannskille

- Fase 1 – 24. feb 2022 Russisk forsøk på strategisk paralyse.
- Fase 2 – Russisk regruppering. Fokus på å sikre russiske territorielle krav i Øst-Ukraina
- Fase 3 - Ukrainsk motoffensiv. Tar tilbake tapt territorium. Russerne svarer med luftangrep på de store byene. Går direkte på sivile mål og kritisk infrastruktur. Forsøker å slite ut befolkningen og få dem til å snu seg mot lederne i Kyiv samtidig som de påførte lidelsene påvirker anti-krigsbevegelser i Vesten.

Krigen i Ukraina- et vannskille

- Fase 4- Frontene i øst mer eller mindre statiske. Vil den nye varslede ukrainske offensiven lykkes? Vil den russiske luftkampanjen mot den ukrainske sivilbefolkningen tvinge frem forhandlinger? Øker hybridkrigen mot Vesten og lykkes Putin med å slå sprekker i den vestlige støtten til Ukraina? Blir NATO direkte involvert? Hva med atomtrusselen?

Russisk militærmakt – dagens status

FIGUR 4 Prinsippskisse: Den russiske bastionen og bastionforsvarets utstrekning.

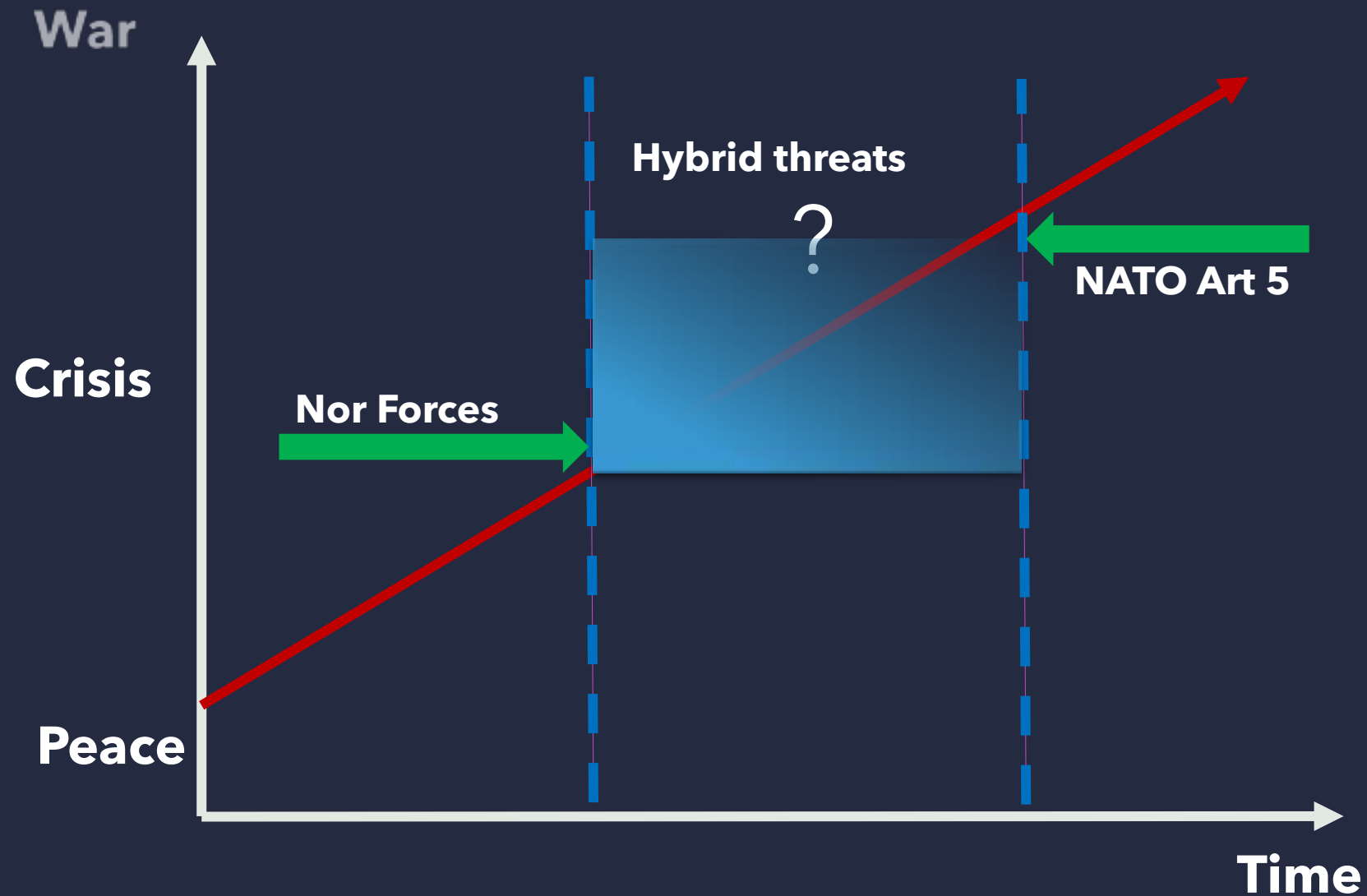
- Betydelig svekket etter angrepet på Ukraina
- I nord er landmakten svekket, men luft- og sjømakt i stor grad intakt
- Tradisjonelt militært angrep på NATO/Norge lite sannsynlig i overskuelig fremtid

Hybridkrig-Putins alternative strategi for å svekke Vesten?

- **Nyhetsmanipulering** og andre **påvirkningsoperasjoner** for å påvirke opinionen og skape tvil om den faktiske situasjonen og legitimiteten til norske myndigheters standpunkt
- **Opptøyer** og annen uro
- **Cyberoperasjoner** rettet mot beslutningstakere og kritisk infrastruktur for å svekke befolkningens tillit til myndighetenes evne til å beskytte samfunnet
- **Attentater**
- **Terror-/sabotasjeaksjoner** mot beslutningstakere og kritisk infrastruktur for å spre frykt og undergrave myndighetenes autoritet
- **Aggressiv øvingsvirksomhet, troppeforflytninger og trusler om militær maktbruk**

The Norwegian Strategic Conondrum

Forsvarskommisjonen

“Det er for sent å forberede seg på en eventuell krise eller krig når krisen eller krigen allerede er her. Kriser kommer i tillegg oftere og rammer stadig nærmere og dypere enn før.”

“Kriseforståelsen blant myndigheter og befolkning i Norge synes så langt i begrenset grad å reflektere det alvoret vi nå står overfor.”

Dagens mediebilde

- »15 russiske diplomater utvist for spionasje»
- «Jagerfly og skip passer på olje og gassanlegg»
- "Oljebransjen har sikret seg mot ulykker, ikke mot sabotasje"
- "Forsvarsministeren: Tett samarbeid med Nato om overvåking i Nordsjøen"
- "Kreml anklager USA for å stå bak droneangrep på Kreml"
- "Her er Heimevernet på plass på olje- og gassanlegget"

En helhetlig situasjonsforståelse?

«Naturhendelser»

«Storulykker»

"Pandemi"

?

«**Deniability**»

?

«Cyberangrep»

?

«Sabotasje/Terror»

Statssikkerhet og samfunnssikkerhet

Fra STATSSIKKERHET (1945-1990)

Til SAMFUNNSSIKKERHET (1990-?)

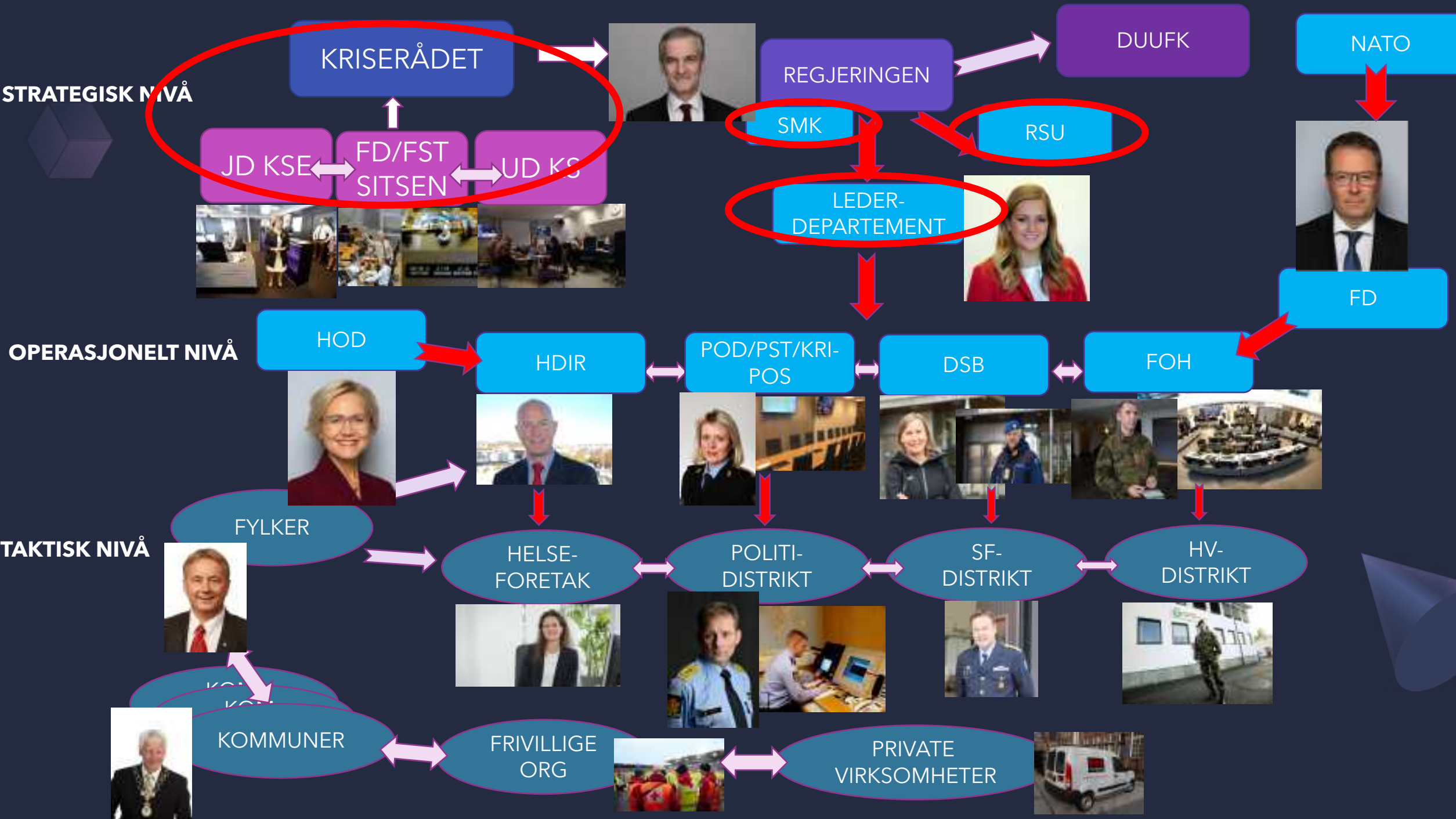
Og tilbake igjen?

STRATEGISK NIVÅ

OPERASJONELT NIVÅ

TAKTISK NIVÅ

«Gråsonen»

- Innst. S. Nr 9 - 2002-2003: " I en sikkerhetspolitisk krisesituasjon kan imidlertid (trusler om) anslag hvor ulike typer aktører direkte eller indirekte kan stå bak, **skape usikkerhet om man står overfor en kriminell handling eller anslag av militær karakter**. I slike tilfeller bør det på forhånd være avklart prosedyrer for når evt. Forsvarets ansvar begynner og politiets slutter."
- St meld 17 "Samfunnssikkerhet": " En overføring av ansvaret fra politiet til Forsvaret kan etter gjeldende rett beslattes av Kongen når vilkårene i **beredskapslovens §3** er oppfylt; det forutsetter bl a at "**riket er i krig eller krig truer eller rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare**." Dette er skjønnsmessige kriterier hvor Regjeringen langt på vei vil ha et betydelig spillerom til å vurdere situasjonen."

OPPSUMMERING

Verden er blitt farligere – klimakrise, pandemier, mellomstatlige konflikter, væpnet konflikt, atomkrig?

Norge mer utsatt for hybride trusler-
påvirkningsoperasjoner, etterretning,
cyberangrep, sabotasje/terror,
demonstrasjon av militærmakt

Fokusdreining fra samfunnssikkerhet
mot statssikkerhet- hybride trusler
treffer alle samfunnssektorer-inkl.
vannforsyning

Utfordrer vår nasjonale kriseledelse-
"gråsoneproblematikk"

KEEP CALM, AND CARRY ON! ...og sørg for minst 3 døgns EGENBEREDSKAP!